

Posudek vedoucího diplomové práce Jana Daňka „Zhodnocení souladu ochrany biodiverzity v ČR s mezinárodními strategickými závazky“

Diplomová práce Mgr. Jana Daňka „Zhodnocení souladu ochrany biodiverzity v ČR s mezinárodními strategickými závazky“, s podtitulem Začleňování biologické rozmanitosti v rámci vlády a společnosti, se zabývá problematikou implementace mezinárodních úmluv v ochraně životního prostředí a zároveň vazbami mezi současnými vědeckými znalostmi a jejich politickou odezvou. Konkrétně se práce věnuje zhodnocení začleňování cílů ochrany biologické rozmanitosti v rámci Úmluvy o biologické rozmanitosti, jedné ze tří hlavních úmluv v oblasti udržitelného rozvoje sjednaných na Summitu Země v Rio de Janeiro v roce 1992. Z tohoto hlediska je práce vysoce aktuální, neboť po vyhodnocení minulého strategického cíle Úmluvy o biologické rozmanitosti do roku 2010, tedy zastavit či zpomalit rychlost ztráty biologické rozmanitosti, je nyní v platnosti nový strategický plán do roku 2020 v podobě tzv. Aichi cílů, jejichž naplňování smluvními stranami by mělo poskytnout efektivní ochranu biodiverzity ku prospěchu lidské společnosti.

Práce se zaměřuje na zhodnocení stupně začlenění a možností začlenění globálních strategických cílů Aichi 2020 do národních strategií, zejména Strategie ochrany biologické rozmanitosti ČR, která bude v současnosti aktualizována. Pro demonstraci tohoto přístupu se autor práce zaměřil na Tematickou oblast A, která obsahuje celkem 4 Aichi cíle. Zpracování všech Aichi cílů v rámci jediné práce by nebylo možné a proto je autorova volba rozumná. Autor práce analyzuje pro každý z cílů stupeň jeho naplňování, rozvíjí doporučení pro jeho naplnění a navrhuje konkrétní indikátory pro sledování jeho naplnění. Z tohoto hlediska má práce charakter přehledové práce, která však z definice obsahuje rovněž vlastní inovativní vklad autora.

Postupně autor rozpracovává následující klíčové oblasti ochrany biodiverzity strategického záměru A Úmluvy o biologické rozmanitosti:

- Nejpozději do roku 2020 jsou si lidé vědomi hodnot biodiverzity a kroků, které vedou k její ochraně a udržitelnému využívání.
- Nejpozději do roku 2020 jsou hodnoty biologické rozmanitosti začleněny do národních a místních strategií rozvoje a snižování chudoby a do plánovacích procesů. Zároveň jsou v odpovídající míře začleněny do národního účetnictví a podávání zpráv.
- Nejpozději do roku 2020 jsou pro biodiverzitu škodlivé pobídky, včetně dotací, zrušeny nebo reformovány s cílem minimalizovat nebo vyloučit negativní dopady, a jsou vyvinuty nástroje pozitivní motivace pro ochranu a udržitelné využívání biologické rozmanitosti. Motivační nástroje jsou používány v souladu s úmluvou a dalšími příslušnými mezinárodními závazky i s ohledem na národní socioekonomické podmínky.
- Do roku 2020 nejpozději, vlády, podnikatelé a zúčastněné strany na všech úrovních přijmou opatření nebo mají zavedené plány pro udržitelnou výrobu a spotřebu a udržují dopady využívání přírodních zdrojů v rámci bezpečných ekologických limitů.

Jedná se o klíčové oblasti nového strategického plánu, protože jejich smyslem je zaměřit se na základní příčiny úbytku biologické rozmanitosti širším začleněním biologické rozmanitosti v rámci vlády a společnosti, na rozdíl od tradičních nástrojů ochrany biodiverzity, jako jsou například zvláště chráněná území. Zároveň kombinují etický a ekonomický pohled na biologickou rozmanitost.

Jako přínosný hodnotím autorův postup stanovení významu jednotlivých politických nástrojů pro efektivní ochranu biodiverzity a stanovení/navržení indikátorů pro hodnocení posunu k danému cíli. Z analýzy jednoznačně vyplývá, které existující strategické a politické dokumenty (Strategie ochrany biologické rozmanitosti ČR, Státní program ochrany přírody a krajiny ČR apod.) již alespoň částečně zahrnují uvedené strategické oblasti a cíle, a kde naopak toto začlenění chybí. Analýza tak přináší konkrétní výstupy využitelné například pro revizi existujících dokumentů či návrh nových nástrojů. Práce nepracuje s „tvrdými“ čísly, protože pro zhodnocení efektivity navržených strategických opatření nejsou tato čísla k dispozici. I v globálním měřítku se vědci spoléhají na relativně hrubé modely. Práce má jednoznačně charakter analýzy určené jako podpora rozhodování (*evidence-based policy*). Její doporučení mohou být přímo využity pro revizi Strategie biologické rozmanitosti ČR.

Práce neaplikuje kvantitativní metody či postupy, přesto se autor tohoto nelehkého tématu zhostil odpovídajícím analytickým a přehledovým způsobem. Práce zavádí do českého prostředí zcela nové téma hodnocení a začlenění strategických cílů Úmluvy o biologické rozmanitosti do existujících či nových nástrojů, včetně doporučení a návržení vhodných ukazatelů relevantních pro rozhodování a vyhodnocení stupně dosažení jednotlivých cílů. Za přínosnou rovněž považuji ilustraci naplňování jednotlivých cílů v jiných zemích, na základě pátých hodnotících zpráv podávaných státy sekretariátu Úmluvy o biologické rozmanitosti. Autor v některých případech velmi dobře ilustruje komplikovanou problematiku, například v případě začleňování biodiverzity do národních účtů, včetně rozboru nejnovějších materiálů ekosystémového účetnictví (SEEA-EEA) a problematiky oceňování přínosů plynoucích společnosti z existence ekosystémů a biodiverzity.

Z formálního hlediska práce obsahuje velmi aktuální a relevantní odkazy, zejména zahraniční, včetně internetových odkazů. Problematika nebyla v České republice zatím odpovídajícím způsobem zpracována. Práce komplexně shrnuje problematiku začleňování strategických cílů mezinárodního práva v rámci ČR. V některých případech není zřejmé, která z doporučení by autor práce upřednostnil, některá z hodnocení jsou založena spíše na expertním odhadu než doložené evidenci. To však nesnižuje přínos a záběr práce. Práce splňuje nároky kladené na diplomovou práci, a proto ji doporučuji k obhajobě s hodnocení výborně (17 bodů).

